

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «КАЛЮЖНА ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KALYUZHNA v. UKRAINE)**

(Заява № 16443/07)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

7 квітня 2011 року

Це рішення є остаточним, але може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Калюжна проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Боштьян М. Зупанчич (*Bostjan M. Zupancic*), Голова,

Ганна Юдківська (*Ganna Yudkivska*),

Ангеліка Нуссбергер (*Angelika Nußberger*), судді,

та Стівен Філіпс (*Stephen Phillips*), заступник Секретаря секції, після обговорення за зачиненими дверима 15 березня 2011 року постановляє таке рішення, що було ухвалене у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Цю справу було розпочато за заявою (№ 16443/07), яку 3 квітня 2007 року подала до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянка України пані Лариса Михайлівна Калюжна (далі — заявниця).

2. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — пан Юрій Зайцев.

3. 5 травня 2009 року Суд вирішив повідомити про заяву Уряд. Відповідно до протоколу № 14 заяву було передано на розгляд комітету у складі трьох суддів.

ФАКТИ**ОБСТАВИНИ СПРАВИ**

4. Заявниця народилася у 1949 році та проживає у м. Запоріжжі.

А. Провадження до 1990 року

5. У невизначену дату Заводський районний суд м. Запоріжжя (далі — районний суд) постановив певне рішення за позовом колишнього чоловіка заявниці, пана З., поданим до заявниці щодо розподілу їхнього майна. Остаточним рішенням від 5 лютого 1985 року Запорізький обласний суд (далі — обласний суд, з червня 2001 року — апеляційний суд Запорізької області), зобов'язав пана З. сплатити заявниці відшкодування її частки в їхньому майні.

6. У 1985 році прокуратура м. Запоріжжя та Заводський районний відділ внутрішніх справ м. Запоріжжя запросили заявницю для обговорення місця прописки її доньки, пані О.

7. У 1988–1989 рр. заявниця подала до Будьонівського районного суду м. Донецька та Донецького обласного суду позови, вимагаючи поділу спільного з паном З. майна. Інформація щодо того, чи задовольнили суди ці позови, і якщо так, то яким чином,— відсутня.

В. Провадження щодо панів К. Ві. та К. Во.

8. У 1991–2005 рр. заявниця безуспішно намагалася домогтися порушення кримінальної справи щодо своїх братів, панів К. Ві. та К. Во., за хуліганство та крадіжку. Її не було визнано цивільним позивачем у цьому провадженні.

С. Цивільне провадження

9. 9 листопада 1992 року пани К. Ві. та К. Во. подали до заявниці позов про визнання недійсним заповіту їхньої матері на будинок та майно.

10. 25 вересня 1998 року районний суд частково задовольнив цей позов.

11. Після внесення прокурором Запорізької області протесту від 25 вересня 1998 року обласний суд скасував це рішення 25 грудня 1998 року та направив справу на новий розгляд до районного суду, який 19 лютого 2004 року частково задовольнив позовні вимоги заявниці.

12. 26 травня 2004 року обласний суд залишив це рішення без змін. 22 червня заявниця подала касаційну скаргу. 12 липня 2006 року вона звернулася до Верховного Суду України з проханням прискорити розгляд її справи. Остаточною ухвалою від 4 жовтня 2006 року, про яку було повідомлено заявниці 19 жовтня, Верховний Суд України залишив рішення судів нижчих інстанцій без змін.

13. Як стверджує Уряд, з 11 вересня 1997 року до 4 жовтня 2006 року заявниця подала три процесуальні клопотання та дві апеляційні скарги, які усі відповідали процесуальним вимогам. Крім того, із двадцяти дев'яти запланованих судових засідань одинадцять були відкладені за клопотанням відповідачів, п'ять — за клопотанням заявниці, чотири — через неявку відповідачів або свідків, одне — через неявку заявниці, одне — за клопотанням сторін провадження, а три — з незалежних від сторін провадження причин. Загалом, через клопотання заявниці або через її неявку у засідання провадження збільшилося більш як на одинадцять місяців.

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

14. Заявниця скаржилася на те, що тривалість провадження не відповідала вимозі «розумного строку», визначеній у пункті 1 статті 6 Конвенції, у відповідній частині якого зазначається таке:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ..., який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...».

15. Уряд не заперечив проти цього твердження.

A. Прийнятність

16. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необгрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції. Він також зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Тому вона повинна бути визнана прийнятною.

B. Суть

17. Період, що має братися до уваги, розпочався 11 вересня 1997 року, коли Конвенція набрала чинності для України. Проте при визначенні розумності часу, що спливає після цієї дати, слід враховувати стан провадження на той момент. Період, про який йдеться, закінчився 19 жовтня 2006 року. Таким чином, він тривав понад дев'ять років та один місяць у судах трьох інстанцій.

18. Уряд стверджував, що сторони провадження несуть відповідальність за кілька затримок, зокрема, заявниця подавала процесуальні клопотання та апеляційні скарги. Тим не менш, провадження, як стверджував Уряд, було здійснено протягом розумного строку.

19. Заявниця не погодилася з цим.

20. Суд повторює, що розумність тривалості провадження повинна визначатися з огляду на обставини справи та з урахуванням таких критеріїв: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів, а також ступінь важливості предмета спору для заявника (див., наприклад, рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*) [ВП], заява № 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

21. У цій справі Суд зазначає, що предметом спору були майнові права заявниці, а отже, питання було важливим для неї. Він також вважає, що предмет судового розгляду не був складним.

22. Щодо поведінки заявниці Суд погоджується із аргументом Уряду про те, що були певні затримки, відповідальність за які несе

заявниця (див. пункт 13 вище). Проте щодо її процесуальних клопотань та апеляційних скарг Суд зазначає, що вона лише користувалася своїми процесуальними правами і їй не можна звинувачувати за використання засобів, доступних для неї згідно з національним законодавством для захисту своїх інтересів (див. рішення від 13 липня 2006 року у справі «Сілін проти України» (*Silin v. Ukraine*), заява № 23926/02, п. 29).

23. Суд зазначає, що поведінка сторін провадження у національних судах не може пояснити загальну тривалість провадження, про яке йдеться у цій справі. Він вважає, що основна затримка у провадженні мала місце під час розгляду справи судом першої інстанції, що тривав, з урахуванням компетенції Суду *ratione temporis*, понад шість років та п'ять місяців. Інша істотна затримка була спричинена Верховним Судом України, який переглядав справу понад два роки та три місяці.

24. Суд неодноразово встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, які підіймали питання, подібні тому, що розглядається у цій справі (див. вищенаведене рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*)).

25. Вивчивши усі надані йому документи, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту або аргументу, здатних переконати його дійти іншого висновку у цій справі. Враховуючи свою практику з цього питання, Суд вважає, що у цій справі тривалість провадження була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку».

26. Відповідно було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 8 КОНВЕНЦІЇ

27. Заявниця також скаржилася на те, що тривалість провадження призвела до порушення її права на повагу до її житла за статтею 8 Конвенції.

28. Зважаючи на висновки, зазначені у пунктах 21–26 вище, Суд вважає, що ця скарга повинна бути визнана прийнятною, але немає потреби розглядати її по суті (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі «Лайно проти Італії» (*Laino v. Italy*) [ВП], заява № 33158/96, пп. 23–25, ECHR 1999?I, та «S. C. Prodcomexim SRL проти Румунії» (№ 2) (*S. C. Prodcomexim SRL v. Romania (no. 2)*), заява № 31760/06, п. 48, від 6 липня 2010 року).

III. ІНШІ СКАРГИ

29. Заявниця також скаржилася за пунктом 1 статті 6 Конвенції на те, що провадження за позовом пана З. було несправедливим, і їй було позбавлено доступу до судів у Донецькій області. Посилаючись на статтю 13 Конвенції, вона скаржилася на непорушення кримінальних

справ щодо панів К. Ві. та К. Во. за те, що вони забрали майно, яке належало їй та пані О., а також за образу своєї честі та гідності.

30. Вона стверджувала, що надмірна тривалість цивільного провадження порушила її права обирати та бути обраною всупереч статті 3 Першого протоколу. Щодо тривалості провадження вона додатково стверджувала, що її право на соціальний захист було порушено.

31. Заявниця стверджувала, що працівники прокуратури та міліції примусили її зареєструвати своє місце проживання у м. Запоріжжі всупереч статті 2 Протоколу № 4. Посилаючись на статтю 1 Першого протоколу, вона по суті скаржилася на оцінку доказів у ході цивільного провадження. Насамкінець, вона скаржилася на те, що з 1976 року держава постійно нехтувала правом пані О. на житло, охорону здоров'я, життя та освіти. Насамкінець, у своїх твердженнях від 9 листопада 2009 року, вона, крім того, скаржилася за статтею 13 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу на тривалість цивільного провадження.

32. Після вивчення доводів заявниці з урахуванням усіх наявних у нього документів та в тій мірі, в якій вони охоплюються його компетенцією, Суд визнає, що вони не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, які гарантуються Конвенцією.

33. Із цього випливає, що ця частина заяви повинна бути визнана неприйнятною як явно необґрунтована відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

34. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

35. Заявниця вимагала 200 000 грн (16 000 євро)¹ відшкодування моральної шкоди.

36. Уряд заперечив проти цієї вимоги.

37. Суд вважає, що заявниця зазнала моральної шкоди. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості, він присуджує їй 2400 євро відшкодування моральної шкоди.

¹ 1 грн = 0,08 євро.

В. Судові та інші витрати

38. Заявниця не подала жодних вимог щодо компенсації судових та інших витрат, тому суд нічого не присуджує.

С. Пеня

39. Суд вважає за належне призначити пеню виходячи з граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу щодо надмірної тривалості цивільного провадження прийнятною, а решту скарг у заяві — неприйнятними.

2. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з тривалістю провадження.

3. *Постановляє*, що немає потреби окремо розглядати по суті скаргу за статтею 8 Конвенції.

4. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач має сплатити заявниці 2400 (дві тисячі чотириста) євро відшкодування моральної шкоди разом з будь-якими податками, що можуть нараховуватися; ця сума має бути конвертована у національну валюту за курсом станом на день здійснення платежу;

(б) зі спливом зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені вище суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, що діятиме в цей період, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

5. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 7 квітня 2011 року відповідно до пунктів 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стівен ФІЛЛІПС
(*Stephen Phillips*)
Заступник Секретаря

Бошт'ян М. ЗУПАНЧІЧ
(*Bostjan M. Zupancic*)
Голова